

Список використаних джерел:

1. Скібіцький О. М. Антикризовий менеджмент : навч. посібн. К. Центр учбової літератури, 2009. 568 с.
2. Костецька Л. М. Антикризовий менеджмент у державному управлінні : *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Серія : Державне управління. 2016. № 4. С. 87-92. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2016_4_14 (дата звернення 01.10.2021 року).

Науковий керівник: **Сіренко Н.М.**, *д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна*

Боднар О.А.

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївський національний аграрний університет

Казновська І.Д.

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ПОЗАБЮДЖЕТНІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ПРОЄКТІВ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД (ОТГ)

Стійкий розвиток економіки, відродження конкурентоспроможних виробництв, повноцінне використання потенціалу області та зростання рівня життя населення вимагає відповідних вкладень у виробничу і соціальну сферу. На разі проблематика обмеженості бюджетних коштів, спонукає органи місцевого самоврядування, підприємства та установи комунальної власності до пошуку інших альтернативних позабюджетних способів фінансування.

Досліджуючи праці науковців з даного питання, можемо погодитися, що необхідний обсяг доходів не дає реальних можливостей місцевій владі бути фінансово незалежною та мати вплив на соціально-економічні процеси у регіонах [1]. Однією із проблем також виступає неспроможність підготовки якісних інвестиційних проєктів для отримання коштів державної підтримки та коштів міжнародної допомоги. Причиною цього є відсутнє належне кадрове забезпечення органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, спостерігається недостатність кваліфікації службовців місцевого самоврядування для виконання нових функцій, що призводить до неефективного використання ресурсів територіальних громад.

Залучення інвестицій в ОТГ сприятиме зниженню навантаження на бюджетне фінансування та забезпечить покращення стану конкурентоспроможності проєктів розвитку громад, які в свою чергу

надаватимуть стимул ОТГ до самофінансування, формування соціальної відповідальності та зміни свідомості населення.

Хотілось би зазначити, що на разі одним із важливих джерел коштів для розвитку громад виступають гранти МТД (міжнародна технічна допомога). Розглянути та ознайомитись із актуальними грантовими програмами на вересень 2021 рік можна відповідно до табл.1.

Таблиця 1 Перелік актуальних грантових програм станом на 1.09.2021 року

ПОСТІЙНОДЮЧІ ПРОГРАМИ ТА ГРАНТИ У РІЗНИХ СФЕРАХ ДІЯЛЬНОСТІ		
Назва	Грантодавець - організатор:	Сфери підтримки:
Фонд Роберта Боша	Фонд Роберта Боша (Robert Bosch Stiftung GmbH) - один із найбільших приватних фондів у Німеччині, який працює з 1964 року.	охорона здоров'я; соціальна робота освіта; мистецтво та культура; соціальні та природні науки;
Міжнародний благодійний фонд «ДОБРОБУТ ГРОМАД»	фонд «ДОБРОБУТ ГРОМАД»	сталий комплексний розвиток громад та передбачає забезпечення доступу до ринків збуту для дрібних виробників, підтримку, створення та розвиток ферм сімейного типу, нефермерське підприємництво (сільський зелений туризм та ін.), мобілізацію громад, сприяння та розбудову партнерств з міжнародними донорськими організаціями, органами влади та бізнесом, освіту, участь у покращенні нормативно-правової бази в галузі АПК та сільського розвитку
Конкурс проектів з кібербезпеки (держспецзв'язок)	«EU4USociety» – спільний 4-річний проєкт Міжнародного фонду «Відродження» та Європейського Союзу	Створення системи своєчасного виявлення, запобігання та нейтралізації кіберзагроз. Підвищення цифрової грамотності та культури безпечного поводження в кіберпросторі, комплексних знань, навичок і вмінь особового складу державних органів та об'єктів критичної інфраструктури, необхідних для підтримки цілей кібербезпеки. Обмін інформацією між державними органами, приватним сектором щодо кіберзагроз, кібератак та кіберінцидентів. Надання консультативної та практичної допомоги з питань реагування на кібератаки.
Фонд «Монсато»	Фонд «МОНСАТО»	надання базової освітньої підтримки, спрямованої на покращення освіти в аграрних громадах, в т.ч. за рахунок підтримки шкіл, бібліотек, наукових центрів, навчальних програм для фермерів та академічних програм, які збагачують чи доповнюють шкільні програми; забезпечення критичних потреб громад за рахунок підтримки НУО, що надають допомогу для продовольчої безпеки, санітарії, доступу до чистої води, громадської безпеки.

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Діяльність даних фондів може мати різний характер та досягати більш ніж достатніх сум фінансування. Умови отримання також є різними, адже

залежать від мети створення проєктів, місця реалізації та інше. Втіленням грантового напрямку фінансування є ряд реалізованих проєктів, які в довгостроковому періоді будуть залишатись суспільно значущими та пріоритетними для розвитку ОТГ.

Розглянемо досвід пошуку та залучення коштів для соціально економічного розвитку територій на прикладі об'єднаних територіальних громад у Тернопільській області.

Тернопільська обласна рада протягом останніх років впроваджує проєктні технології в систему управління процесами регіонального розвитку. Громада завдяки співпраці з громадськими об'єднаннями співпрацює з міжнародними донорами, посольствами та міністерствами країн ЄС і США: USAID DOBRE; Представництво DVV International в Україні; USAID Pact; Проєкт Київський Діалог; Міністерство закордонних справ Німеччини; Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ). За час такої співпраці було реалізовано 17 малих та великих проєктів [3].

На даний час ОТГ Тернопільської області приймає участь у отриманні грантової допомоги по проєктах людської безпеки запропонована Урядом Японії по програмі «КУСАНОНЕ». Дана програма спрямована на безвідплатній фінансовій допомозі, яка надається неурядовим організаціям, лікарням, початковим школам, науково-дослідним інститутам та іншим неприбутковим організаціям з метою надання допомоги задля здійснення проєктів розвитку цих організацій [4].

Висновок. Отже, такі приклади доводять, що підвищення рівня спроможності до самофінансування, залучення коштів фондів для перспективних проєктів, сприятиме подальшому ефективному фінансовому забезпеченню розвитку ОТГ. Це створить позитивні умови для розвантаження бюджету України та забезпечить можливість направлення даних коштів на інші вагомні соціальні потреби, які на сьогодні є актуальними для країни

Список використаних джерел:

1. Гургула Т.В. Фінансове забезпечення спроможності територіальних громад: проблеми та шляхи їх вирішення // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. Економіка. Вип. 1 (7). С. 132–136.
2. Лісова А.А., Мельник О.І. Перспективні напрями фінансового забезпечення розвитку об'єднаних територіальних громад. Ефективна економіка : електрон. наук. фахове вид. 2019. Вип. 12. URL : [33 http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2019/161_pdf](http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2019/161_pdf).
3. Міжнародні програми, проєкти і гранти Тернопільської області. URL : <http://te-rada.org/?id=306>.
4. Грантова допомога по проєктах людської безпеки програми «КУСАНОНЕ». URL : <https://ternopilcity.gov.ua/ekonomika/konkursi-ta-granti/54177.html>.